

valg ved Skrivelse af 14de d. M. oplyst, at en stadig Udskylning af alle Byens private Kloaker vilde nødvendiggjøre Antagelsen af en egen Arbejdskolonne paa mindst 3 Mand, der daglig vilde koste 7 à 8 Kroner, hvortil desuden kom en aarlig Udgift til Slinger m. m. paa 2 à 300 Kroner.

Efter at Sagen var drøftet, blev den udsat til næste Møde.

^{288/89.} Med en Kommunikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 1ste d. M. havde Byraadet under 9de næstefter fra Aarhus Stiftamt modtaget nogle Exemplarer af et af nævnte Ministerium under 29de f. M. udfærdiget og til Optagelse i Lovtidenden bestemt „Reglement for Afbenyttelsen af de i Forbindelse med Statsbanerne anlagte Havnespor udenfor Kjøbenhavn“. I Ministeriets Skrivelse udtales det derhos, at samme ved Reglementets Udfærdigelse har troet at kunne gaa ud fra, at Havnebestyrelsen vilde være villig til at give paagjældende Havnefoged eller andre opsynshavende ved Havnen Instruktion i Overensstemmelse med Reglementets Forskrifter, hvortil Ministeriet derfor forventer, at der maa blive truffet de fornødne Skridt.

I Henhold til den saaledes foreliggende Anmodning besluttede Byraadet at anmode Udvalget for Havnevæsenet om ved Paalæg til Havnefogden og andre vedkommende at drage Omforg for, at dette Reglements Forskrifter (se Lovtidenden for 1889 Side 312—14) fremtidig blive fulgte som Rettesnor ved Aarhus Havn.

(Se Mødet den 12te September d. A. under Sag ^{309/89.})

^{289/89.} Efter Indstilling af Udvalget for Byens og Omegns Forskjønnelse i Skrivelse af 14de d. M. tillødes det Værten i „Bennelyst“ at afholde en saakaldet „Blomsterfest“ i Etablissementet den 22de d. M. for den konservative Klubs Medlemmer.

(Se næste Møde.)

Alodet den 29de August.

^{74/86.} Fra 2den Generalkommandointendantur fremlagdes der en Skrivelse af 13de d. M., hvori det meddeles, at Forplejningskorpset under 10de d. M. har approberet, at den nye

Artillerikasernes Forsyning med Inventar maa finde Sted i Overensstemmelse med, hvad der i saa Henseende er foreslaaet af Byraadet ved Skrivelse af 4de Juni d. A., dog saaledes at der til Soveværelserne i de ugifte Vojtnanters Boliger i Stedet for Gardiner til 24 Kr. pr. Vinduessag kun anskaffes Gardiner til 10 Kr. pr. Sag, hvorhos der ikke til Kommunen stilles Krav paa Tilvebringelsen af særligt Inventar til Arresterne. Til at værdsætte det i Kasernen paa Sufferhuset værende Inventar, der efter forudgaaet Istandsættelse skjønes egnet til Anvendelse i det nye Etablisement, foreslaar derhos Generalkommandointendanturen med Forplejningskorpsets Billigelse, at der ned sættes en Kommission, bestaaende af 2 af Indkvarteringskommissionens Medlemmer, en af Generalkommandointendanturens Embedsmænd og Intendanten ved 3dje Artilleriafdeling.

Denne Skrivelse tog Byraadet til Efterretning, idet man dog vedtog at henstille til Krigsbestyrelsen, om den af samme paatænkte Kommission ikke kunde indskrænkes til at omfatte et af Indkvarteringskommissionens Medlemmer og en af Krigsbestyrelsen valgt delegeret.

(Det bemærkes derhos allerede her med Hensyn til dette Punkt, at det fornødne i Overensstemmelse med foranstaaende under 5te September 1889 blev tilskrevet 2den Generalkommandointendantur, der imidlertid i Skrivelse af 6te s. M. svarede, at den af Krigsbestyrelsen foreslaaede Sammensætning af Kommissionen var begrundet i særlige Omstændigheder, hvorfor man ikke ønskede den ændret, med mindre Byraadet tilkjendegav, at det maatte lægge megen Vægt paa, at dette skete. Da dette imidlertid ikke var Tilfældet, frasaldt Byraadet i Skrivelse af 10de September sin ovenfor nævnte Henstilling.)

(Se Mødet den 15de d. M. og herefter den 24de Oktober.)

^{2/87.} Fra Udvalget for Skolevæsenet forelaa der følgende Skrivelse af 27de d. M.:

„Vedlagt tilstilles herved det ærede Byraad Regnskabet for Opførelsen af en Overlærerbolig ved de søndre Byskoler samt for de tidligere Overlærerlejligheders Omdannelse til Klasseværelser, hvilke Arbejder bleve bortliciterede under et. Tillige medfølger det Byraadet i sin Tid forelagte Overslag, hvorved maa bemærkes, at Specifikationerne i dette kun angaa selve Overlærerboligen, hvorimod Arbejderne ved

Overlærerlejlighedernes Omdannelse til Klasseværelser ere angivne ved en rund Sum, 1200 Kr.

Regnskabet stiller sig saaledes:

Anvist af Arkitekterne	21,751 Kr. 02 Øre.
Andre Udgifter.	1,080 — 46 —

I alt . .	22,831 Kr. 48 Øre.
-----------	--------------------

Overslaget . .	20,800 — „ —
----------------	--------------

Overfridelse . .	2,031 Kr. 48 Øre.
------------------	-------------------

Paa Grund af den Adskillelse, der i Overslaget er gjort mellem de 2 Arbejder, medens disse ere bortliciterede og betalte under et, lader det sig ikke gjøre at paavise bestemt, paa hvilke Dele af Arbejdet Overfridelserne findes; hovedsagelig hidrøre de dog fra Overlærerlejlighedernes Omdannelse, hvortil den anslaaede Sum, 1200 Kr., har været for lille.

Endvidere fremlægges Regnskab over Montering af de i de tidligere Overlærerlejligheder indrettede Klasseværelser samt Havernes Anlæg og Beplantning, hvilke Udgifter, da der ikke havde nogen særlig Bevilling til dem, i Følge Byraadets Beslutning af 9de Februar 1888 ere afholdte paa samme Konto som for Overlærerboligen. De have i alt udgjort 2218 Kr. 62 Øre.

Man vil herved tillade sig at anmode det ærede Byraad om dets Godkendelse af disse Regnskaber."

Sagen blev efter en foreløbig Drøftelse udsat til næste Møde, og imidlertid henlagdes Aktstykkerne i Etabet til Medlemmernes Eftersyn.

^{328/87.} Efter Indstilling af Udvalget for Opførelsen af den nye Borgerdrengeeskole antog Byraadet følgende laveste Licitationstilbud paa Levering af Arbejder og Materialier, undtagen Mursten og Kalk, til Opførelse af et Gymnastikhus, nemlig:

Paa Tømrer- og Snedkerarbejdet fra Michael	
Hansen for	2073 Kr.
" Murarbejdet fra Brødrene Thomsen for	1716 —
" Jærnstøberarbejdet fra Chr. Christensens	
Enke (Leverancen er ikke angivet til en	

samlet Sum, men til en Vægt af 1320 Pbd.
og til Priser af 12—22 Dre pr. Pbd.).

„ Malerarbejde fra Risning for . . . . . 133 Kr.

„ Blikkenslagerarbejde fra Anton Nygaard for 765 —

Som Grund til, at Mursten og Kalk ere undtagne fra Leverancen, oplyser Udvalget, at der ikke godt lader sig anvende nogen anden Sort Sten end den, der er anvendt til selve Stolen og ved Overlærerboligen, og det meste af den Kalk, der vil medgaa, allerede findes.

(Se Møderne den 25de Juli og herefter den 26de Septbr.)

^{341/87}. Da det paa Grund af den forestaaende Ombygning af Søndre Moles Bolværk er meget onffeligt, at der lægges Jærnbanespor ved den ny Havns nordre Bolværk med Tilslutning til det gjennemgaaende Spor imellem Hoved- og Østbanegaarden, havde Udvalget for Havnevæsenet i Skrivelse af 28de d. M. foreslaaet, at Byraadet skulde anmode Jærnbanebestyrelsen om allerede i dette Efteraar at udføre Sporlægningen som Dobbeltspor langs nævnte Bolværk med tilhørende Forbindelsesspor, idet Udvalget derhos havde oplyst, at det foreslaaede Anlæg er indbefattet i den større Plan til Sporlægning paa Havnepladsen (se Mødet den 24de Januar), som paa Grund af svævende Forhandlinger om Beliggenheden af den ny Toldkammerbygning endnu ikke har kunnet fastslaaes, men som paa det nævnte Sted er ganske uafhængig af denne Bygning.

Denne Indstilling besluttede Byraadet at tage til Følge, og i Lverensstemmelse hermed blev der derfor tilskrevet Generaldirektoratet for Statsbanedriften det fornødne under 31te August.

(Se Mødet den 26de September.)

^{356/87}. Fra Herredsfoged Gregersen som Formand for Landvæsenkommisjonen til Aaens Regulering (se senest Mødet den 18de Oktober f. A.) var der modtaget følgende Skrivelse af 9de d. M.:

„Herved tillader Kommisjonen sig tjenstligst at forespørge, om Sagen angaaende Reguleringen af Aaløbet fra Slusebroen ved Aarhus Mølle til Mindebroen vil blive fremmet fra det ærede Byraads Side til det den 9de Septbr. d. A. berammede Landvæsenkommisjonsmøde.

J bekræftende Fald vilde det, for at der kan udgaa

betimelig Indvarsling til vedkommende Lodsejere til Forligsmægling ved Mødet, saavel som for at Kommissionen kan gjøre sig bekendt med det fra Byraadet senest fremkomne og derover indhente sin tekniske Konsulents Betænkning som og tage Bestemmelse om hans eventuelle Tilfaldelse til Mødet, være Kommissionen behageligt, om Byraadet maatte se sig i Stand til at afgive sin yderligere Betænkning i Sagen og snarest muligt tilstille Kommissionen samme med samtlige Sagens Dokumenter."

I Anledning heraf havde Byens Ingeniører i Skrivelse af 14de d. M. udtalt følgende:

„Efter at Byraadet i denne Sommer (se Sag ^{59/89} i Mødet ^{25/7}) har vedtaget at lade anlægge en ny Kloak, hvorved en større Del af Afløbet fra Frederiksbjerg vil faa direkte Udløb i Havet i Nærheden af Gasværket, borttages fra Aaen den væsentligste Del af Tillobet til den i Aaret 1879 anlagte Hovedkloak, som har Udløb i Aaen tæt øst for Møller Weiss' Ejendom, og derved bliver en vægtig Grund til dennes Forurening hævet. Da der tillige fra Lodsejernes Side synes at være rejst en stærk Opposition imod Reguleringen af Aaen, saaledes som den er foreslaaet i Projektet af April f. A., uden at vi dog kunne indrømme Holdbarheden af de imod samme fremførte Paastande, vilde vi anse det for rettest, at Sagen for Tiden stilles i Bero, navnlig hvad angaar Reguleringen af Aaen og Anbringelse af Sluseporte ved Frederiksbro. Derimod formene vi, at Dykningen af de Kloaker, som udmunde i Aaen, bør foretages snarest, og anbefales det, at den dertil fornødne Sum bevilges."

Idet Byraadet sluttede sig til Ingeniørernes Forslag, vedtog man dels at tilskrive Herredsfoged Gregersen med Begjæring om, at Landvæsenkommissionssagen maatte blive hævet, og dels at anmode Budgetudvalget om at afgive Erklæring om Tilvejebringelsen af de fornødne Midler til Sænkningen af de i Aaen udmundende Kloaker.

(Se Mødet den 31te Oktober.)

^{363/87}. Efter Forslag af vedkommende Udvalg vedtog Byraadet at besvare den i Mødet den 4de f. M. fremlagte Skrivelse fra Kirke- og Undervisningsministeriet angaaende Kirke-

gaardshorholdene og Begravelsesvæsenet, saaledes som det findes udtrykt i nedenangførte Skrivelse, som under 30te August afgit til Inspektionen for Aarhus Domkirke:

„I Anledning af Kirkeinspektionens behagelige Skrivelse af 29de Juni d. A., der kommunicerer Byraadet Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse til Stiftsøvrigheden af 17de s. M. angaaende en Udvidelse af den ny Kirkegaard her i Byen samt Begravelsesvæsenets Omordning, skal man ikke undlade at meddele, at Byraadet, for at bringe Sagen til Ende, er villigt til at indgaa paa, at St. Duls Kirkegaard holdes udenfor den foreslaaede Ordning, samt at Afdragningen af den Domkirken og Frue Kirke paahvilende Gjæld til Borgmesterembedet stor 9320 Kr. bortfalder, saaledes at Kirkerne kun forrente Beløbet, indtil Gjælden i sin Tid overføres paa Kommunen, naar den gamle Kirkegaard gaar over til samme.

Det bemærkes herved, at efter den af Kirkerne udstedte Obligation er der ikke stipuleret Afdrag af Gjælden, men Meningen med den i Forslaget Post 5 omtalte Indeholdelse af 2 pCt. til Afdrag (foruden Renter 4 %) var, som den ærede Inspektion bekjendt, den at danne en Fond, hvormed Kommunen kunde betale Gjælden.

Forholdet vil efter den af Ministeriet stillede Fordring derfor blive saaledes, at den omhandlede Gjæld indtil videre bliver ved at paahvile Kirkerne, og først vil overføres paa Kommunen samtidig med den gamle Kirkegaards Overladelse til samme.

Post 5, 2det Stykke, vilde altsaa komme til at lyde saaledes:

„Den Domkirken og Fruekirke til Borgmesterembedet i Aarhus i Følge Obligation af 10de Juli 1861 paahvilende Gjæld stor 9320 Kroner, der forrentes med 4 pCt. aarlig, overtager Kommunen i sin Tid under Forbehold af Indenrigsministeriets Samtykke, naar den gamle Kirkegaard overlades Kommunen til fri Disposition.“

(Se Mødet den 3dje Oktober.)

^{156/88.} Fra vedkommende Udvalg forelaa der Betænkning over det i Mødet den 6te Juni indbragte fornyede Andragende om Tilvejebringelsen af et Torv paa Frederiksbjerg.

Da Udvalget med Henviſning til det i ſin Erklæring af 16de Decbr. f. A. over et tidligere lignende Andragende udtalte, ſe Mødet den 20de December f. A., ſærlig fraraader, at den nu foreſlaaede Plads, der baade vilde blive koſtbar og er meget uheldig i Form, anvendes til Torv, og Byraadet fandt at maatte tiltræde denne Anſkuelse, var der ſaaledes ingen Anledning til at forhandle med Andragerne, hvorfor man beſluttede at ſvare dem i Overenſtemmelse hermed.

^{197/88.} Da Formanden meddelte, at der hos ham ſom Auktionsdirektor var beſtalt en til den 13de September d. A. berammet Auktion over Biſpetoſten, beſluttede man at tilſkrive Aarhus Biſpeembede, at man under de ſaaledes foreliggende Omſtændigheder maatte anſe ſig løſt fra ſit tidligere gjorte Tilbud om at kjøbe Toſten underhaanden for 40,000 Kroner.

Man bemyndigede derhos Spenyer til at give Møde ved Auktionen og der paa Kommunens Vegne at byde paa Ejendommen indtil et ham opgivet Beløb.

(Se Mødet den 25de Juli og herefter den 17de Oktober.)

^{308/88.} Fra Byraadets Medlemmer af det kombinerede Raadhusudvalg fremlagdes der følgende til Udvalget indgaaede Skrivelse fra Profeſſor B. Dahlerup af 20de f. M.:

„Efter Anmodning af det kombinerede Raadhusudvalg ſkal jeg tillade mig at udtale: 1) at jeg har fundet Ting- og Arreſthuset i Aarhus meget lidt tidſvarende, 2) at Mure og Træværk ere udførte ſaa ſpinkelt ſom vel muligt 3) af gjennemgaaende tarveligt Materiale, 4) og jeg maa beſtemt fraraade en Paabgning af en 3dje Etage. 5) Flytning af Skillerum er ikke tilraadeligt. 6) Hvis Raadhusſalen nedlægges ſom ſaadan, kan her indvindes brugelige Rum til manglende Kontorer, 7) og i Tagetagen kan, hvis det bliver paaſtrængende nødvendigt, ligeledes blive Plads for et Par Kontorer, 8) men — ſom det ærede Udvalg ſelv antyder — bliver det ganſte nødvendigt at flytte Arkiverne fra Tagetagen, 9) hvorimod jeg maa fraraade at indrette Rum hertil i Kjælderetagen — dette er en Anſkuelse, ſom jeg fra flere ſagkyndige har hørt bekræfte. 10) Muligviſ kan der til Arkiverne opføres et brandfrit Rum i den øſtre Gaard. 11) I de Lokaler, ſom findes i Stueetagens veſtre Ende, er der en Lugt, ſom lader beſrygte, at der er Svamp i Træværket.

Bygningens Arkitektur er besfeden og ikke uden Stil, men de pudsede Kvadre, Hjørner og Gable gjør, at Bygningen har et fattigt og skrøbeligt Udseende. Det er derfor min Mening, at det ikke er tilraadeligt at anvende flere Penge end høist nødvendigt for at indvinde den fornødne Plads i den nuværende Bygning, da Aarhus By fortjener et nyt og værdigt Raadhus."

Under Hensyn til det i denne Skrivelse udtalte besluttede man at tilskrive Amtsrådet, at man vilde opgive sit Vnske om at komme i Enebesiddelse af Raadhuset og saaledes ikke fortsætte de derom indledede Forhandlinger.

^{59/89.} Fra Udvalget for Brolægningssvæsenet forelaa der med Skrivelse af 26de d. M. et nyt Udkast til en Overenskomst med Statsbanedriften angaaende det senest i Mødet den 25de j. M. omhandlede Kloakanlæg over Statsbanens Terræn, i hvilket Udkast de af Udvalget i nævnte Mode paapegede Forandringer ere tagne til Følge.

Byrådet forsynede det foreliggende Udkast med sin Underkrift, hvorefter det gaar tilbage til Statsbanedriften, hvem man besluttede at anmode om at fremsende en bekræftet Afkrift af Overenskomsten, naar denne ogsaa er bleven tiltraadt af Statsbanerne.

^{69/89.} Fra den danske Kjøbstadsforenings staaende Udvalg fremlagdes der en trykt Beretning om det i Randers den 10de og 11te j. M. afholdte Kjøbstadsmøde, hvilken toges til Efterretning, hvorhos man besluttede at udrede den paa Aarhus ved Repartition faldne Andel af Omkostningerne ved Mødets Afholdelse m. m. med 150 Kroner.

^{79/89.} Fra Aarhus Siistamt fremlagdes der Kommunitation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 26de d. M., hvorved Ministeriet approberer den imellem Amtsrådets Bejudvalg paa den ene Side og Byrådets Udvalg for Brolægning m. m. paa den anden Side afsluttede Overenskomst, i Følge hvilken de Mejlgaades Port nærmest liggende 83 Favne af Landevej Nr. 1 i Aarhus Amtsrådsreds optages som Landevejsgade paa de i Mødet den 4de April nærmere angivne Betingelser.

Toges til Efterretning.

(Se Mødet den 17de Oktober.)

112/89. Efter Forslag af det i Mødet den 11te April angaaende Planen til en ny Toldkammerbygning nedsatte Udvalg besluttede man at tilskrive Overtoldinspektoratet for Nørrejylland saaledes om denne Sag:

„Efter at Overtoldinspektoratet ved Skrivelse til Aarhus Byraad af 23de Marts d. A. havde anmodet om at faa Tilladelse til at undersøge Grunden for en ny Toldkammerbygning paa den nye Havneplads, situeret paa den medfølgende Plan med Bygningskompleksets Midtlinie i en Afstand af 125 Fod fra den Bøjning, som findes i det nye Bolværk udfor Skolegydes Forlængelse, blev Tilladelsen givet ved Skrivelse af 28de s. M. gjennem Havneudvalget, idet Reservation toges saavel med Hensyn til Byggepladsens Beliggenhed og Udstrækning som Betingelserne for en eventuel Afstaaelse af Grunden.

Bed Skrivelse af 22de Juni d. A. har Overtoldinspektoratet meddelt, at der var udarbejdet et Projekt til en Toldbygning med Frilagere af noget mindre Dimensioner end den oprindelig paatænte, samt at en anden Plan for Beliggenheden, nemlig langs med og parallelt med det nordre Bolværk i den gamle Havn (Plan B) ikke vare befundne tilfredsstillende, hvorimod det foresloges at vælge Pladsen ved den nye Havn med Pladsens Midte 125 Fod sydligere end i det første Projekt.

I Skrivelse af 9de Juli besvarede Havneudvalget en gjennem Toldinspektør Schumacher stillet Forespørgsel og meddelte, at man ikke troede at kunne anbefale at afstaa nogen af de nævnte Pladser til den nye Toldbygning, medens det foresloges at anvende Pladsen mellem nuværende Toldkammer og Børsen tillige med begge disse Bygningers Grund til den nye Toldbygning. Man er i den Henseende gaaet ud fra, at naar den gamle Toldbygning i Følge Overtoldinspektoratets Opgivende i Skrivelse af 23de Marts d. A. benytter et Areal af 2762 □-Alen, og der til den Bygning, der er tegnet som Hovedbygning med to Fløjbygninger, udfordres c. 7900 □-Alen, vil en Bygning efter en anden Tegning med mindre Gaardsplads og noget højere Bygninger, muligvis til Frilageret, idet Elevatorer anvendes, kunne faa Plads paa sidstnævnte Sted med c. 180 Alens

Længde og fra c. 33 til 40 Alens Bredde, c. 6800 □-Alen stor. Denne Plads har den Fordel, at der er Bolværker til begge Sider, og man vil paa dette Sted snarere end noget andet kunne tænke paa at foretage Afspærring af Passagen forbi Toldkammeret, naar toldpligtige Varer skulle føres fra Skib til dette, idet Bolværket, som vender ud mod den inderste Havn (Abassinet), hvor mindre Dampbaade, som de nuværende Lübeckerbaade, ville kunne lægge til, er situeret ret godt i saa Henseende. Naar Persontrafikken i de nærmest kommende Aar flyttes, som Hensigten er, fra den nuværende Dampskibsbro til den nye Havn, vil den efter Ombygning og Udvidelse afgive en fortrinlig Kaj for Gods og ligge bekvemt for Toldbygningen, medens Pladsen ved den nye Havn i flere Henseender vil blive for stærkt optaget af den store Toldbygning, der navnlig i det sidste med Overtoldinspektoratets Skrivelse af 23de August fremsendte Projekt (4) ganske vilde spærre den direkte Afgang fra Byen til den under Udvidelse værende gamle nordre Mole, og til den Del af Bolværket ved den nye Havn, som er udsat til Person-Dampskibstrafikken. Enhver Afspærring af gjennemgaaende Havnespor langs Bolværkerne udfor Toldbygningen maa man overhovedet anse for at være en saa væsentlig Hindring for Trafikken, at man ikke tror at kunne finde saadant tilstedeligt.

Med Hensyn til den gamle Toldkammerbygning, der som angivet er vurderet til 60,560 Kr. indbefattet Grunden, da har det ikke i Øjeblikket nogen stor Tiltrækning for Kommunen at besidde den, idet man ikke for Tiden kan finde en passende Benyttelse for den, og det er vanskeligt nu at bestemme, til hvilken Pris man vilde kunne overtage Bygningen.

Den Grund, som i den nye Havneplads er indvunden, har en betydelig Værdi for Havnen og staar Byen i en Pris af c. 7 Kr. pr. □-Alen. Grunden til en ny Toldbygning vil derfor repræsentere et anseeligt Beløb, og Byen vil ikke uden passende Bederlag kunne afse den, ligesom den maa gaa ud fra, at Staten ikke vil disponere over den Grund, hvorpaa den nuværende Toldkammerbygning staar, uden at erstatte Byen det i sin Tid alene til dette Øjemed afgivne Area!.

Kan Toldvæsenet indrette sig paa den af Byen fore-

flaaede Plads, vil Byraadet vise sig saa imødekommende som muligt, i fuld Erkjendelse af Betydningen af en heldig Løsning af dette saavel for Toldvæsenet som for Byen vigtige Spørgsmaal.

Man har tænkt sig at kunne affe den foreslaaede Plads uden yderligere Erstatning, end hvad Børsbygningen maatte tageres til af uvillige Mænd, samt med Afvindelse til Handelsforeningen som Bruger af samme og med Forbehold om, at Grunden forbliver Byens Ejendom, naar Bygningen benyttes i andet Djemed end det nu bestemte.

Med Hensyn til Bedømmelsen af den mere eller mindre centrale Beliggenhed af de nævnte Byggepladse, maa det ikke overses, at en fremtidig Udvidelse af Havnen mest sandsynlig vil foregaa mod Syd.

Man tillader sig derfor at anbefale nøje at prøve Muligheden af at indrette en Toldbygning paa den anviste Plads, idet der da maatte lægges en anden end den nu udarbejdede Tegning til Grund."

(Se Mødet den 7de November.)

¹²⁵/₈₉. Man vedtog at stille Græsningsretten til Artilleriets Exercerplads, der af den nuværende Bruger er opsagt til Ophør fra førstkommende 1ste Oktober, se Mødet den 4de April, paa ny til Udleje fra hin Dag at regne. (Se Mødet den 17de Oktober.)

¹⁸⁵/₈₉. Efter at have modtaget Erklæring af 27de d. M. fra Formanden angaaende det i Mødet den 24de Maj foretagne Andragende fra Foreningen af Haandværkere og Fabrikarbejdere til gjensidig Understøttelse om Tilskud til Dækning af det for Aaret 1888 i Foreningens Kasse tilstedeværende Understød beslattede man at støtte Foreningen paa samme Maade som i de foregaaende Aar, nemlig ved at give den 500 Kr. med Tillæg af Halvdelen af den Underbalance, som endda vil være til Stede (303 Kr. 73 Ore) eller i alt 651 Kr. 86 Ore, idet man dog tilføjede, at det vilde blive sat som en Betingelse for fremtidig Understøttelse, at Foreningens Gjæld til Begravelseskassen søges nedbragt ved passende aarlige Afdrag.

²²⁰/₈₉. Efter fornyet Drøftelse af det i forrige Møde fremlagte Udkast til en Overenskomst med G. Weiss angaaende

Gaden forbi Musæet m. m. blev samme vedtaget for saa vidt det deri er foreslaaet, at Kommunen skal varetage denne Gade som offentlig, hvorimod man besluttede at tilbagesende Sagen til Udvalget til videre Forhandling og Foranstaltning med Hensyn til, at det ogsaa er foreslaaet, at Kommunen tillige skal overtage Jærnbroen over Aaen. (Se Mødet den 7de Novbr.)

^{246/89.} I Sagen angaaende Foranstaltninger til Fjernelse af Tangansamlinger ved Kysten Syd for Byen og Ordning af Forholdene ved Badeanstalterne samme Sted (se Mødet den 4de Juli) var der under 27de d. M. fra vedkommende Udvalg modtaget saalydende Indstilling:

„Efter det os i Byraadets Møde den 4de Juli d. A. givne Paalæg vedrørende Tangansamlingen og Badeforholdene ved den sydlige Side af Byen, skulle vi tillade os at fremkomme med følgende Forslag:

1. at det i medfølgende Strivelse fra Stadsingeniøren nærmere beskrevne Bolværk fra Hr. Langballe's Grund til Byens Grænse mod Syd maa blive udført i det kommende Aar. Tangansamlingen vil derved blive forhindret, og Kommunen vil ved en Udgift af c. 25,000 Kr. indvinde c. 27,000 □-Alen Grund;
2. Mand- og Dreng-Badeanstalterne ombygges og udvides, som medfølgende Tegning udviser, hvad der vil medføre en Udgift af c. 2000 Kr.;
3. at der ansættes et fast Opshyn ved disse Badeanstalter, hvad der formentlig vil medføre en aarlig Udgift af 300 Kr.;
4. Strænten ved Byens sydlige Grænse beplantes, hvorved opnaas, at de badende ikke ses fra Landevejen. Beplantningen forventes udført ved Forstjonnelsesudvalgets Foranstaltning.

Beløbet til Bolværk og Badeanstalter c. 27,000 Kr. formene vi kunne tages af Aaen, hvorimod Udgiften til Opshynet c. 300 Kr. forventes bevilget paa de aarlige Budgetter.“

Efter at Sagen var drøftet, besluttede man at indhente Erklæring fra Havneudvalget. (Se Mødet den 12te Septbr.)

^{248/89.} Efter Modtagelsen af de Oplysninger angaaende Fællesture for Haandværkere til Pariserudstillingen m. m., som

man i forrige Møde anmodede Hald om at fremstafte, besluttede man at stille 5 Understøttelsesportioner à 150 Kroner til Raadighed for dygtige, men ubemidlede Haaudværkere og Industridrivende her fra Byen, der agte at besøge denne Udstilling.

Til efter derom indkommende Ansøgninger at gjøre Forslag om Uddelingen af disse Portioner nedsattes et af Hald, Halling, Jensen og Drum bestaaende Udvalg.

(Se Mødet den 12te Septbr.)

^{256/89.} Under 23de Juli d. A. havde Fr. Bagger og E. Andersen som Ejere af Ejendommene Nr. 31 og 33 i St. Annagade flaget over, at der var blevet nægtet dem Tilladelse til at bygge paa disse Ejendomme, fordi Gaden ikke var i forsvarlig Stand. Da Andragerne derhos forment, at der paa hvilede Vognmand Madsen som Grundejer i Gaden en bestemt Forpligtelse til at sætte denne i forsvarlig Stand, men de ikke havde kunnet formaa ham til at efterkomme sin Forpligtelse i saa Henseende, androge de om, at Byraadet vilde tage Sagen i sin Haand.

Udvalget for Brolægningssvæsenet havde i sin over Sagen den 27de d. M. afgivne Erklæring oplyst, at ovennævnte Vognmand S. Madsen samt Murmester A. Laursen og Tømmermester A. Nielsen som Betingelse for, at Forlængelsen af St. Annagade maatte bebygges, ved en Deklaration af 22de Decbr. 1887 overfor Udvalget havde forpligtet sig til at chaufere denne Gadestrækning og forsyne den med Kloak med Afløb til Rømersgade, men denne Bestemmelse var ikke bleven opfyldt, uagtet Udvalget flere Gange havde mindet vedkommende derom, hvorfor Udvalget i den sidste Tid havde vægret sig ved at give Bygningsanmeldelserne den fornødne Paategning. Udvalget indstillede derfor, at der anlagdes Sag mod vedkommende for at tvinge dem til at opfylde Bestemmelserne i den sluttede Overenskomst.

Denne Indstilling tog Byraadet til Følge.

(Se Mødet den 5te Decbr.)

^{261/89.} Fra Tømrer Chr. Jensen forelaa der Andragende om, at Gavlen til den ham tilhørende Ejendom, Ny Munkegade Nr. 11, der ligger ved Siden af Grunden til den under Opførelse værende ny Borgerdrengeskole, hvorfor Andrageren nu ikke,

som han tidligere har haabet, kan faa sin Gavt benyttet som Fællesgavl til et eventuelt Nabosted, maa blive asfalteret og derefter aspuddet med Cement paa Ræmnerkastens Regning. Dette Andragende havde Udvalget for Skolevæsenet anbefalet med Bemærkning, at Opfyldningen af Borger skolens Grund ligger ikke saa lidt over Soffelen i Andragerens Hus, hvorved der let vil fremkaldes Fugtighed i dette, saafremt der ikke træffes særlige Foranstaltninger derimod.

Byraadet bevilgede Andragendet, saaledes at Udgiften ved Arbejdet, der er anslaaet til 75 Kr., paaføres Skolens Byggekonto.

^{263/89.} Fra Sagfører N. Knudsen som executor testamenti i afdøde Skibskaptajn Ole Mikkelsen Nyrups efterladte Bo var der under 24de s. M. fremkommet Fundats for et af nævnte afdøde ved Testamente af 12te Oktober 1882 med tilhørende Kodiciel af 30te Juni 1886 oprettet Legat for værdige og trængende, i Aarhus hjemmehørende Søfolk, Fiskere eller Enter efter saadanne med Forespørgsel, om Byraadet vilde overtage Bestyrelsen af dette Legat paa den i Fundatsen anførte Maade, i hvilket Tilfælde executor udbad sig Fundatsen tilbage sendt med Paategning herom, for at han kunde søge kongelig Konfirmation paa den.

Legatudvalget, hvis Betænkning var bleven indhentet, havde i Skrivelse af 22de d. M. ytret, at det ikke havde nogen Betænkelse ved at anbefale Byraadet at overtage Bestyrelsen af eller rettere Tilsynet med dette Legat, naar visse Udtryk i Fundatsens § 2 ændredes paa en af Udvalget nærmere angiven Maade for tydeligere at udtrykke, at Legatudvalget overtager Bestyrelsen, naar der ikke er det fulde Antal af 3 i Aarhus hjemmehørende Skibsførere, der findes egnede eller villige hertil.

Da Byraadet kunde tiltræde Udvalgets Anskuelse, besluttede man at svare Sagfører Knudsen i Overensstemmelse hermed.

^{279/89.} I Anledning af et fra en herværende Haandværksmesters Hustru fremkommet Andragende om, at der af Kommunens Kasse maatte blive udredet det fornødne Beløb til Betaling af hendes Mand's Kur og Pleje paa Sindssygeanstalten her ved Byen, besluttede man i Overensstemmelse med Fattigudvalgets Erklæring at svare, at da Andragerindens Mand er forsørgelsesberettiget her i Byen, og det efter indhente de Op-

Ønsninger maa antages, at hans økonomiske Forhold ikke tillade Familien selv at afholde de ovenfor nævnte Udgifter, fandtes der intet til Hinder for, at disse udredes af Kommunen, naar Henvendelse desangaaende sker til Udvalget for Fattigvæsenet.

²⁸⁸/₈₉. Efter at den senest i forrige Møde behandlede Sag om Udskylning af de private Kloaker paa ny var foretaget, og Formanden i den Anledning havde haft Lejlighed til at oplyse, at der i den gjældende Sundhedsvedtægt for Kjøbstaden indeholdtes den fornødne Hjemmel for Sundhedskommissionen til at paalægge vedkommende Ejere selv at renholde deres Kloaker paa forsvarlig Maade, besluttede man ikke at foretage videre i denne Sag.

²⁸⁹/₈₉. Da den Barten i „Vennelyst“ i forrige Møde meddelte Tillæbelse til at lade afholde en Fæst den 22de f. M. for den konservative Klubs Medlemmer paa Grund af uheldigt Vejr ikke havde kunnet benyttes, tillod man efter Indstilling af Udvalget for Byens og Omegns Forstjønnelse, at Fæsten maatte afholdes den 1ste September d. A.

²⁹⁰/₈₉. Fra Justitsraad Honnu m forelaa der paa Kommunens Begne Andragende til Indenrigsministeriet om, at det Areal, der er indvundet for Kommunen ved den i Medfør af Byraadets Beslutning i Mødet den 17de Maj 1888 foretagne Inddæmning ud for det gamle Ridehus' Grund, samt et Stykke af den nu for Tiden umatrikulerede Grund, der tidligere har henligget under det gamle Ridehus, maatte blive optaget i Matrikulen under Nr. 1391 med Bygrundshartkorn 2 Fdkr. $\frac{3}{4}$ Album samt endvidere om, at det Grundstykke, der efter de seneste Forhandlinger med Krigsbestyrelsen er henlagt til det gamle Ridehus, ligeledes maatte blive matrikuleret under Nr. 1392 med Hartkorn 1 Fdkr. 1 Album. Størrelsen af disse Arealer er saaledes:

Nr. 1391: Gl. umatrikuleret Grund . . .	1335	□-Al.
Inddæmnet Grund	3646	—
	<hr/>	
	i alt . .	4981 □-Al.

Nr. 1392	3020	□-Al.
--------------------	------	-------

Byraadet fandt intet imod dette Andragende at erindre, hvorfor man besluttede at indsende det til Ministeriet.

291/89. Et fra Detaillist H. C. Poulsen til Erklæring foreliggende Andragende til Indenrigsministeriet om Bevilling til at maatte drive Næring som Skræbber i Forbindelse med hans nuhavende Næring som Klæde- og Herreekviperingshandler, maatte Byraadet fraraade i Lighed med hvad det har udtalt ved tidligere Andragender om lignende Bevilling.

(Se Mødet den 24de Oktober.)

292/89. I Skrivelse af 15de d. M., modtagen af Byraadet Dagen efter, havde Sundhedskommissionen paa Foranledning af en af Lægeforeningen for Aarhus og Omegn derom foretagen Henstilling foreslaaet Byraadet, at dette af Hensyn til de i Byen herstende epidemiske Sygdomme — Difteritis og tyfoid Feber — skulde gjøre Brug af den det efter Sundhedsvedtægtens § 70 tilkommende Myndighed til at paabøde, at Byens Skoler skulde holdes lukkede indtil videre og i alt Fald indtil Maanedens Udgang.

I Henhold til denne Indstilling var det ved skriftlig Votering imellem Byraadets Medlemmer blevet vedtaget, at Byens offentlige og private Skoler foreløbig indtil den 1ste September skulde holdes lukkede, hvorom der samme Dag — den 16de — var udstedt en offentlig Bekjendtgjørelse.

Under Henvisning hertil fremlagde Formanden en fra Sundhedskommissionen indgaaet Skrivelse af D. D., hvori det meddeles, at et Flertal af dens Medlemmer i et i Dag afholdt Møde under Hensyn til, at Tilfældene af Difteritis her i Byen efter indhenteede Oplysninger synes at være i Aftagende og at fremtræde mindre intensive, ikke har ment at burde tilraade nogen Forlængelse af den ved Byraadets ovennævnte Beslutning trufne Foranstaltning.

De Herrer Stadslæge Schmiegelow og N. Hald have ønsket føjet hertil, at de vilde anse Skoleferiens Forlængelse i endnu 8 à 14 Dage for hensigtsmæssig, da der i Djeblikket savnes tilstrækkelige, paalidelige Data til at bedømme Sagen.

Kommissionen tilføjer derhos i sin Skrivelse, at hvis Byraadet herefter skulde beslutte at aabne Skolerne igjen den 1ste September, har den vedtaget at ville lade udgaa en Bekjendtgjørelse, hvorved saavel Skolebestyrere som Forældre og Værger opfordres til at vaage over, at Børn fra Hjem, hvor de nævnte

Engdomme findes, ikke faa Lov til at komme i Skole, før vedkommende Læge har erklæret Børnene for smittefri.

Da det under Forhandlingen om denne Sag blev gjort gjældende, at Skolernes fortsatte Lufning var en Foranstaltning, der i flere Retninger vilde medføre uheldige Virkninger, ligesom den heller ikke var noget absolut paalideligt Middel til at forhindre Smittes Udbredelse imellem Børnene, og man paa den anden Side dog maatte betragte Isolationen af Børn fra smittede Steder som ydende nogen Betryggelse i denne Henseende, besluttede man i Overensstemmelse med Sundhedskommissionens Flertal at gjenaa Skolerne den 1ste September under Forventning af, at Kommissionen vilde udstede den af samme bebudede Bekjendtgjørelse.

^{295/89.} Et fra Savfærer Wiese fremkommet Andragende om Anvisning af en Plads paa et af Torvene til Handel med Frugt og lign. besluttede man at henvise til Afgjørelse af Politimesteren som hørende under dennes Embedsomraade.

^{296/89.} Fra Aarhus Stiftamt var der under 16de d. M. modtaget nogle Exemplarer af Indenrigsministeriets Cirkulære af 22de f. M. med tilhørende Skema til Udfyldning med Oplysning om Aarhus Havneskr. Ved Havneudvalgets Foranstaltning er det ene af de modtagne Skemaer blevet udfyldt med de attraaede Oplysninger, imod hvilke Byraadet intet fandt at erindre, hvorfor man besluttede gennem Amtet at tilstille Ministeriet det paagjældende Exemplar.

^{299/89.} Til paa Byraadets Vegne at tiltræde Sessionen i 4de Udfrivningskreds for 1890 valgtes Halling og Kruse.

^{303/89.} Efter derom foreliggende Andragende blev der meddelt Sygehus- og Politilæge Claus Christian Heide Afsked fra nævnte sin Stilling fra den 1ste Maj næste Aar at regne, hvorefter man besluttede strax at opslaa denne Post som ledig.

(Se Mødet den 26de September.)

^{304/89.} Et fra Forvalter ved Sygehuset H. Simonsen foreliggende Andragende om, at der paa Grund af Alder og Svagelighed maatte blive ham meddelt Afsked fra nævnte sin Stilling fra Oktober Flyttedag d. A. at regne og tilstaaet ham en lille Efterløn, blev forhandlet, men derpaa udsat til næste Møde.

306/89. Paa Grund af den her i Byen for Tiden herkende Diffteritis-Epidemi havde 2den Generalkommando ladet forespørge, om der fra Kommunens Side habdes noget at erindre imod, at det til Begyndelsen af næste Maaned indkaldte Mandskab af 3dje Artilleri-Afdeling og af 3dje Dragon-Regiment samt de til disse Afdelinger ligeledes indkaldte Heste i Stedet for at anbringes omkring i Byen indkvarteres henholdsvis paa den ny endnu ikke i Brug tagne Artillerikasernerne og paa Rytterkasernen, navnlig saaledes, at det førstnævnte Etablisement skulde afgive Plads for 150 Mand og 75 Heste.

Som Svar herpaa havde man ved Skrivelse af 24de d. M. meddelt Generalkommandoen, at man ikke havde noget imod at modtage den ansøgte Indkvartering paa den nye Artillerikasernerne, imod at der herfor erlægges den sædvanlige Godtgjørelse efter Forordningen af 1816, samt at Kasernens udsanstaffede Inventar og Staldbrekvisiter m. m., som benyttes under denne Indkvartering, ved Kasernens Aflevering til Krigsbestyrelsen overtages til fuld Værdi under Forudsætning af Gjenstandenes Brugbarhed. Da imidlertid Sengetæpperne til Kasernen endnu ikke ere anskaffede og ikke kunne faas til Indkaldelsesdagen den 2den n. M., havde man anmodet Generalkommandoen, saafremt Indkvarteringen som anført sker paa Kasernen, om at ville foranledige, at der paa Kommunens Bekostning staffles det fornødne Antal Tæpper, derunder ogsaa til det Antal Underofficerer, som vil blive lagt paa Kasernen, tilveje fra Depotet i Randers paa sædvanlige Vilkaar.

Hvad angaar det indkaldte Mandskab til 3dje Dragonregiment havde man heller intet at erindre imod, at dette saavidt muligt anbringes paa Rytterkasernen, men da Byraadet ikke saa sig i Stand til at skaffe det dertil fornødne Inventar tilveje, havde man henstillet, at Regimentet ved Henvendelse til 8de Regiment fra Fodfolkskasernen erholdt til Laans, hvad der heraf habdes disponibelt.

I Anledning heraf havde 2den Generalkommando ved Skrivelse af 27de f. M. meddelt, at Krigsministeriet havde bestemt, at alt Mandskab og alle Heste ved den forestaaende Indkaldelse til ovennævnte Afdelinger skulle anbringes i Kaserneretablissementerne, Mandskabet om fornødent i Telte og Hestene eventuelt opstaldede i Ridehuse eller anbragte under aaben Himmel.

Benyttelsen af det endnu ikke fuldførte Kaserneetablisement for 3dje Artilleriafdeling, saaledes som omhandlet i Byraadets ovennævnte Skrivelse, har Ministeriet derhos bifaldet paa de af Byraadet opstillede Betingelser, idet Ministeriet er gaaet ud fra, at Byraadet om fornødent indhenter Indenrigsministeriets Samtykke. Sengetæpper til dette Mandskab vilde blive tilvejebragte ved Laan hos Depotet i Randers.

Paa Rytterkasernen vil der blive indlagt 32 Mand udover, hvad der har været paaregnet, medens Resten af det indtalte Mandskab vil blive anbragt i Telte; det fornødne Sengeinventar til de paa Kasernen indlagte paaregnes delvis at kunne faas fra 8de Regiment og vil iøvrigt ligesom Teltene blive tilvejebragt ved Foranstaltning af 2den Generalkommandointendantur.

Idet Byraadet bifaldt de saaledes trufne Foranstaltninger, tog det Generalkommandoens Skrivelse til Efterretning.

Det bemærkes, at da det senere har vist sig, at der habdes en tilstrækkelig Beholdning af nye Tæpper til den nye Artillerikaserne, frosaldt man det tilbudte Laan af Tæpper fra Depotet i Randers.

^{307/89.} Da den ny Lejer af „Salonen“ i Ris Stov, se Mødet den 28de Februar under Sag Nr. ^{26/89}, skulde tage Bygningen i Brug, viste det sig, at en Istandsættelse forinden var aldeles nødvendig. Udvalget for Stovvæsenet bragte derfor Sagen paa Bane i et Byraadsmøde, hvor der, uden at der dog herom blev taget nogen formelig Beslutning, viste sig Stemning for at anvende nogle faa Hundrede Kroner, som Udvalget kunde bruge paa forventet senere Bevilling. Nævnte Udvalg havde nu ved Skrivelse af 27de d. M. begjært sig meddelt Efterbevilling for 1771 Kroner 22 Ore, som vare forbrugte i det ovennævnte Djemed, idet Bygningen havde vist sig at være mere brøstfældig end tidligere antaget.

Under Drøftelsen af denne Sag blev det bl. a. med Styrke gjort gjældende, at Udvalget ikke i Henhold til, hvad der tidligere var passeret, havde haft Tøje til at anvende et saa stort Beløb, som der var forbrugt, hvortil Udvalget bemærkede, at Bygningens Velde og skrøbelige Tilstand havde gjort det umuligt at danne sig noget Skjøn i Forvejen over, hvor stor Istandsættelsen maatte være for at gjøre „Salonen“ brugelig

for den ny Lejer i Overensstemmelse med den med denne afsluttede Kontrakt. Da Tiden tilmed havde været knap, havde Udvalget ikke fundet Lejlighed til forinden at forelægge Sagen, og havde derfor maattet handle paa egen Haand i Forventning om senere Godtjendelse fra Byraadets Side.

Denne Betragtning kunde Byraadet dog ikke ganske tiltræde, idet man kun meddelte den forlangte Efterbevilling under Henvisning til den foresaldne Diskussion.

^{310/89.} Ved Skrivelse af 27de f. M. havde Overretssagfører Sch wenn meddelt, at der den samme Dag ved Ring Herreds Ting var blevet affagt Dom i den af ham efter Anmodning af Udvalget for Kasse- og Regnskabsvæsenet imod Skrædder Christiansen m. fl. til Betaling af skyldige Bidrag til Jærgaardsvejens Kloakering til et samlet Beløb af 426 Kr. 70 Ore anlagte Sag med det Udfald, at Kommunens Paastand var tagen til Følge.

Toges til Efterretning under Hensyn til, at den affagte Dom er bleven appelleret af de indstævnte.

(Se Mødet den 19de Decbr.)

^{311/89.} Efter Indstilling af Udvalget for Opførelsen af den ny Borgerstole besluttede Byraadet under Forbehold af Indenrigsministeriets Approbation at afhjæbe Handelsgartner L. Thomsen en Parcel, stor 197 □-Alen, af det denne tilhørende Grundstykke, Matr.-Nr. 46 a af Markjorberne, for dermed at afrunde det til den ny Borgerstole henlagte Areal. I Betaling herfor udreder Kommunen 2 Kroner pr. □-Alen, eller ialt 394 Kroner, ligesom den ogsaa forpligter sig til at istandsætte den forbi Grundstykket løbende Vej, saaledes at den bliver passabel. (Se Mødet den 26de Septbr.)

^{353/89.} Efter at Formanden havde meddelt, at Retsvidne L. Larsen var afgaaet ved Døden, besluttede man at opslaa den saaledes ledigblevne Post til Besættelse i Overensstemmelse med Frd. af 9de Juni 1847 for Resten af den afdødes Funktionstid, eller til den 1ste Maj 1892.

(Se Mødet den 26de Septbr.)